

УДК 343.98  
О-60

*Рекомендовано до друку  
Науково-методичною радою  
Дніпровського державного  
університету внутрішніх справ  
(протокол № 6 від 20 лютого 2025 р.)*

**РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**

канд. техн. наук, доц., **І. В. Магдаліна** (голова); д-р юрид. наук, професор **В. В. Дараган** (заст. голови); канд. юрид. наук **В. Ю. Коломієць** (відп. секретар); канд. юрид. наук **С. М. Балабан**; канд. юрид. наук, с.н.с., доцент **В. Г. Телійчук**; канд. юрид. наук, доцент **В. В. Варава**; канд. істор. наук, доцент **Д. В. Прошин**.

**О-60 Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики :** матеріали Регіон. наук.-практ. конф. (Дніпро, 6 грудня 2024 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 171 с.

ISBN

Збірник містить матеріали Регіональної науково-практичної конференції, в якій взяли участь науковці, викладачі та здобувачі закладів вищої освіти та наукових установ України, а також фахівці-практики правоохоронних органів.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та освітньому процесі спеціалізованих ЗВО, а також у законотворчості та правоохоронній діяльності.

ISBN

© Автори, 2024  
© ДДУВС, 2024

## З М І С Т

### **Аркуша Л. І.**

До сутності протидії виявленню проявів організованої злочинної діяльності..... 8

### **Берелет В. В.**

Деякі особливості здійснення заходів оперативно-розшукової превенції в процесі оперативного обслуговування кримінальною поліцією будівельної галузі..... 10

### **Бідняк В. А.**

До питання організації проведення окремих нсрд під час викриття та документування кримінальних правопорушень..... 15

### **Богданюк Р. І.**

Роль оперативних підрозділів у протидії кримінальним правопорушенням у сфері господарської діяльності ..... 17

### **Бойко О. П., Єфімов В. В.**

Щодо поняття та сутності взаємодії слідчих національної поліції України з представниками збройних сил України під час розслідування воєнних злочинів..... 21

### **Бондар В. С.**

Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час проведення обшуку житла чи іншого володіння особи ..... 24

### **Буднік А. С.**

Про основні вимоги та принципи роботи з первинною оперативно-розшуковою інформацією підрозділами внутрішньої безпеки служби безпеки України ..... 31

### **Вакуленко А. Е.**

Соціальна обумовленість сприяння громадян оперативним підрозділам національної поліції України під час протидії кримінальним правопорушенням ..... 34

дотримання принципів законності, повноти, всебічності, неупередженості, своєчасності та конфіденційності при перевірці даних, а також забезпечення оперативності реагування. Такий підхід дозволить підрозділам ВБ СБУ ефективно виявляти та запобігати кримінальним правопорушенням, зберігаючи баланс між оперативністю дій та дотриманням законних прав, що сприяє підтриманню належного рівня національної безпеки.

#### Список використаних джерел:

1. Баб'як А. В., Болвінов С. П., Стащак М. В. Тактичні особливості оперативного пошуку первинної оперативно-розшукової інформації про одержання неправомірної вигоди службовими особами органів місцевого самоврядування. *Науковий вісник Львівського ДУВС*. 2015. № 1. С. 129-137.
2. Перепелиця М. М., Морквін Д. А. Збирання та аналіз первинної інформації про організовані злочинні угруповання. *Вісник Харківського нац. ун-ту внутр. справ* : зб. наукових праць. Спецвипуск. Харків : ХНУВС, 2015. № 4 (71). С. 226–233.
3. Стащак М. В., Вінакова Т. А. Тактика оперативного (ініціативного) пошуку первинної оперативно-розшукової інформації про придбання майна, одержаного злочинним шляхом. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2015. Спецвипуск № 4 (71). С. 198-204.
4. Шинкаренко І. Р., Грищенко М. В. Організаційні засади і правовий механізм регулювання протидії корупції серед персоналу ОВС України : наук.-практ. посібник. Дніпропетровськ : ДУВС, ХНУВС, 2006. 204 с.

**Андрій ВАКУЛЕНКО,**  
Управління патрульної поліції  
в Запорізькій області  
Департаменту патрульної поліції  
Національної поліції України  
доктор філософії в галузі права,

### **СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ СПРИЯННЯ ГРОМАДЯН ОПЕРАТИВНИМ ПІДРОЗДІЛАМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ**

Засобом реалізації соціальної функції держави щодо забезпечення прав і свобод людини, забезпечення захисту інтересів суспільства і громадян від кримінально протиправних посягань, забезпечення правопорядку та публічної безпеки є використання громадськості Національною поліцією України (далі – НПУ).

Ефективна протидія кримінальним правопорушенням НПУ передбачає широке залучення громадськості до їх виявлення та запобігання, а також під час досудового розслідування. Участь громадськості у виявленні та

розслідуванні кримінальних правопорушень сприяє швидкому виявленню кримінально протиправної діяльності на ранніх стадіях формування кримінально активних груп. Тому на сьогодні залишається актуальним питання щодо сприяння громадян оперативним підрозділам НПУ під час протидії кримінальним правопорушенням, тобто отримання певної допомоги від конкретної особи щодо рішення завдань по протидії злочинності.

Відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» ми можемо виділити наступні положення щодо можливості сприяння громадян суб'єктам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, а також органам досудового розслідування, у тому числі залучення осіб до конфіденційного та/або негласного співробітництва:

- використання добровільної допомоги громадян (п. 1 ч. 1 ст. 8);
- виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації згідно з положеннями ст. 272 КПК України (п. 8 ч. 1 ст. 8);
- мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників (п. 13 ч. 1 ст. 8);
- використовувати конфіденційне співробітництво згідно з положеннями ст. 275 КПК України (п. 14 ч. 1 ст. 8);
- отримувати від фізичних осіб безкоштовно або за винагороду інформацію про злочини (п. 15 ч. 1 ст. 8);
- за бажанням осіб їх співробітництво з оперативним підрозділом може бути оформлено письмовою угодою з гарантуванням конфіденційності співробітництва (ч. 2 ст. 11);
- якщо у зв'язку із виконанням такою особою завдань оперативно-розшукової діяльності настала її інвалідність або смерть, на неї поширюються пільги, передбачені у таких випадках для працівників оперативних підрозділів; у разі виникнення загрози життю, здоров'ю або майну такої особи її захист забезпечується в порядку, передбаченому ч. 3 ст. 12 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» (ч. 2, 3 ст. 13) [1].

Слід зазначити, що частка кримінальних правопорушень є латентними, їх виявлення, як правило, можливо лише шляхом використання осіб, які конфіденційно співробітничать з кримінальною поліцією, а також громадськості. І тому законодавче регулювання такого співробітництва сприятиме вдосконаленню правовідносин, що виникають між працівниками оперативних підрозділів і негласними працівниками під час протидії злочинності. Крім того, законодавче визначення конфіденційного співробітництва також сприятиме розвитку нормативно-правових норм щодо соціального і правового захисту позаштатних негласних працівників, діяльність яких спрямована на викриття організованих груп або злочинних організацій [2, с. 51].

Ми вважаємо, що сприяння громадян оперативним підрозділам НПУ під час протидії кримінальним правопорушенням – це гласна або негласна

участь громадян за їх згодою на платній або безоплатній основі у наданні допомоги оперативним підрозділам НПУ шляхом здійснення певних дій, спрямованих на вирішення завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального судочинства, у тому числі: наданні інформації, яка сприяє вирішенню завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального судочинства; участі у проведенні пошукових та оперативно-розшукових заходів, негласних слідчих (розшукових) дій; створенні умов для здійснення оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи під час кримінального провадження; наданні експертної допомоги за матеріалами оперативно-розшукового та кримінального провадження [3, с. 239].

У зв'язку з цим виникає питання щодо соціальної обумовленості сприяння громадян оперативним підрозділам НПУ під час протидії кримінальним правопорушенням.

Як зазначив С. І. Халимон, право і мораль є нерозривними складовими життя суспільства. Реалізація цих понять під час здійснення конфіденційного співробітництва є однією з актуальних проблем, адже рівень законності можна забезпечувати лише за умови, що моральні засади будуть працювати кожен хвилину у всіх сферах життєдіяльності. Сприяння оперативним підрозділам має морально-етичний характер, що зумовлено метою такого сприяння, його об'єктивною необхідністю та соціальною значущістю за сучасних умов. Використання сприяння для охорони особи, захисту її життя та здоров'я, прав, свобод і власності від кримінально протиправних посягань, захисту інтересів держави та високих цілей подальшого розвитку суспільства з етичного погляду є цілком виправданим і високоморальним [4, с. 15-16].

Надзвичайно важлива роль використання допомоги громадян оперативними підрозділами НПУ під час протидії кримінальним правопорушенням підтверджується історичним досвідом протидії злочинності, обумовленої перед усім тим, що злочинці застосовують самі різноманітні заходи щодо укриття своїх кримінально протиправних намірів та дій. При цьому злочинці нерідко маскують, інсценують чи використовують інші форми дезінформації, організовують перевірку співучасників, ведуть кримінально протиправну розвідку. Проблема своєчасного виявлення оперативно значущої інформації ускладнюється ще й тим, що в оперативному обслуговуванні того чи іншого підрозділу НПУ знаходиться значна кількість об'єктів та населення. Усі ці завдання можливо вирішувати за допомогою громадян.

У зв'язку з цим роль сприяння громадян оперативним підрозділам НПУ під час протидії кримінальним правопорушенням в цих умовах не тільки не знижується, а навіть зростає, виникає гостра потреба пошуку шляхів і засобів удосконалення взаємодії оперативних підрозділів з громадянами у зазначеній сфері.

Таким чином, соціальна обумовленість використання сприяння громадян оперативними підрозділами НПУ під час протидії кримінальним

правопорушенням полягає в тому, що їх використання обумовлено як засіб реалізації соціальної функції держави щодо забезпечення прав і свобод людини, забезпечення захисту інтересів держави, суспільства і громадян від кримінально протиправних посягань, забезпечення правопорядку та публічної безпеки.

**Список використаних джерел:**

1. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 23.10.2024).
2. Кириченко О. В. Законодавче визначення конфіденційного співробітництва в Україні як один із напрямів удосконалення оперативно-розшукової протидії злочинам проти громадської безпеки. *Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики* : матер. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 16 листоп. 2011 р.). Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внут. справ, 2012. С. 49–52.
3. Вакуленко А. Е. Теоретичний аналіз проблеми визначення сприяння громадян оперативним підрозділам Національної поліції України під час протидії кримінальним правопорушенням. *Наукові інновації та передові технології (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*. 2023. № 6(20) 2023. С. 234–240.
4. Халимон С. І. Теоретико-прикладні засади конфіденційного співробітництва в органах і установах виконання покарань : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2014. 34 с.

**Володимир ВАРАВА,**

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Дніпровського державного університету внутрішніх справ  
кандидат юридичних наук, доцент,

## **МОРАЛЬНІ КОЛІЗІЇ У ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Моральні аспекти в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності набули особливої гостроти та актуальності в умовах становлення в Україні громадянського суспільства. Ці тенденції значно посилюються під час російсько-української війни, що триває.

За одним з визначень у Енциклопедії сучасної України, під моральністю розуміють звичай, як стійку форму поведінки, що є історичним попередником моралі, а також опосередковані мораллю конкретні обов'язки перед державою, соціальним станом, сім'єю. [1]

У теорії і практиці ОРД традиційним є постулат у тому, що неочевидним кваліфікованим злочинним діям повинні протистояти відповідні негласні заходи оперативних підрозділів правоохоронних органів.